

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

II. De vita Hilarionis. Scripturus vitam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

III. Hieronymus de vita sancti Hilarionis.

Scripturus vitam beati Hilarionis, habitato-
rem ejus invoco Spiritum sanctum, ut qui
illi virtutes largitus est, mihi ad narrandas eas
sermonem tribuat, ut facta dictis exequentur. Eo-
rum enim, qui fecere virtutes (ut ait Crispus) tan-
ta * habentur merita, quantum ea verbis potuere * habe-
at tollere præclara ingenia. Alexander Magnus tur au-
Macedo, quem vel arietem, vel pardum, vel hir- thoritas,
cum caprarum Daniel vocat, cum ad Achillis D. 22 s.
tumulum pervenisset, FOELICEMTE, ait juve- D. 22 s.
nis, qui magno fruaris præcone meritorum: Ho- Alexand-
merum videlicet significans. Porro mihi tanti ac dri.
talis viri conversatio vitæque dicenda est, ut Ho-
merus quoque si adesset, vel invideret materiæ,
vel succumberet. Quanquam enim sanctus Epi- Epipha-
phanus Salaminæ Cypri Episcopus, qui cum Hi- nius.
larione plurimum versatus est, laudem ejus brevî
epistola scripserit, quæ vulgò legitur: tamen aliud
est locis communibus laudare defunctum, aliud
defuncti proprias narrare virtutes. Unde & nos
favore magis illius, quàm injuriâ cœptum ab eo
opus aggredientes, maledicorum voces conte-
mmimus, qui olim detrahentes Paulo m. o. nunc
fortè detrahent & Hilarioni, illum solitudinis ca-
lumniati, huic objicientes frequentiam, ut qui
semper latuit, non fuisse: qui à multis visus est, vi-
lis existimetur. Fecerunt hoc & majores eorum
quondam Pharisei, quibus nec Joannis eremus, ac
perjunium, nec Domini Salvatoris turbæ cibi po-
tuitque placere. Verùm destinato operi impo-
nam

Matt. 12

nam manum, & Scylleos canes obturatâ
tranfibo.

*Hilarionis
genus
& pueri-
tatis*

Hilarion ortus vico Tabatha, qui circiter
quinque millia à Gaza urbe Palestinæ ad Aultra-
litus est, cum haberet parentes idolis deditos, in-
sa (ut dicitur) de spinis floruit. A quibus migravit
Alexandriam, grammatico traditus est, ibique
quantum illa patiebatur ætas, magna ingenii
morum documenta præbuit: in brevi charitate
morbis, & loquendi arte gnarus. Quodque
majus est omnibus, credens in Dominum Jesum
non circi furoribus, non arenæ sanguine, non
theatri luxuriâ delectabatur, sed tota illi volun-
tas in Ecclesiæ erat congregatione.

*Tota Hi-
larionis
voluntas
in Eccle-
sia.*

*Hilarion
Antonium
satis.*

Audiens autem tunc celebre nomen Antonii,
quod per omnes Ægypti populos ferebatur, in-
census visendi ejus studio, perrexit ad eremum.
Et statim ut eum vidit, mutato pristino habitu
duobus serè mensibus juxta eum mansit, contem-
plans ordinem vitæ ejus, morumque gravitatem
quàm creber in oratione, quàm humilis in susci-
piendis fratribus, severus in corripiendis, alacris
in exhortandis esset, & ut continentiam, cibique
ejus asperitatem nulla unquam infirmitas frange-
ret. Porro frequentiam eorum, qui ad eum
varias passiones aut impetus dæmonum concu-
rebant, ultra non ferens, nec congruum esse de-
cens pati in eremo populos civitatum, sicque
magis incipiendum esse, ut cœpisset Antonius
lum quasi virum fortem victoriæ præmia accipere,
se necdum militare cœpisse: reversus est cum
quibusdam monachis ad patriam, & parentibus
jam defunctis, partem substantiæ fratribus, & p-

tem pauperibus largitus est. Nihil sibi omnino re- *Hilariora*
servans, & timens illud de actibus Apostolorum, *se bonis*
Ananæ & Saphiræ vel exemplum, vel suppli *abdicat.*
cium, maximeque Dominicæ sententiæ memor *Act. 5.*
dicentis: Qui non renuntiaverit omnibus, quæ *Luc. 14.*
habet, non potest meus esse discipulus. Erat au- *Petit ere-*
tem tunc annorum quindecim. Sic nudus & ar- *mum.*
matus in Christo solitudinem, quæ in septimo
miliario à Majoma Gazæ emporio per littus eun-
tibus Ægyptum ad lavam flectitur, ingressus est.
Cumque essent cruenta latrocinij loca, & pro-
pinqui amique ejus imminens periculum de-
nuntiarent, contempsit mortem, ut mortem eva-
deret. Mirabantur omnes animum, mirabantur
statem, nisi quod flamma quædam pectoris &
scintillæ fidei in oculis relucebant. Lenes erant
genæ, delicatum corpus & tenue, & ad omnem
injuriam impatiens, quod levi vel frigore, vel
æstu posset affligi.

Igitur sacco tantum membra coopertus, & pel-
liceum habens ependyten, quem illi beatus Anto-
nius proficiscenti dederat, sagumque rusticum, in-
ter mare & paludes vastâ & terribili solitudine
fruebatur, quindecim tantum carycas post solis *Cibus*
occasum comedens. Et quia regio latrocinij in- *Hilariora.*
famis erat, nunquam in eodem loco mansitans.
Quid faceret diabolus? Quò se verteret? Qui *Es. 14.*
gloriabatur antè dicens: In cælum ascendam, su-
per sydera cæli ponam thronum meum, & ero
similis altissimo: cernebat se vinci à puero, &
prius ab eo calcatum fuisse, quàm per atatem *Sathan*
peccare potuisset. Titillabit itaque sensus ejus, *Hilariora*
& pubescenti corpori solita voluptatum incen- *nē sensat.*
dia

dia suggererat. Cogebatur tyrunculus cogitare quod nesciebat, & ejus rei animo peripam volvere, cujus experimenta non novit. Iratus itaque sibi, & pectus pugnis verberans, quasi cogitationes eade manus posse excelsas.

Castigat corpus innocens. EGO, inquit, a felle faciam, ut non calcitrem te hordeo alam, sed paleis. Fame te conficiam: siti gravi onerabo pondere, per ætus indagabo & frigora, ut cibum potius, quam lasciviam cogites.

Arma Filarii nis contra libidinem. HERBARUM ergo succo & paucis carnibus post triduum vel quatrimum deficientem vitam sustentabat: orans frequenter & psallens rastro humum fodiens, ut se juniorum laboribus labor operis duplicaret, simulque fidei disciplinam, & Apostoli sententiam discerneret.

1. Thess. 3. Qui autem non operatur, non manducet. Sic tenuatus, & in tantum exeso corpore, ut ossibus vix hæreret.

Ludibria demonum. Quâdam nocte cepit infantum audire vagitus, balatus pecorum, mugitus boum, plantarum quasi mulierum, leonum rugitus, murmur exitus, & rursus variarum portenta vocum, ut acutè tonitu, quàm aspectu territus cederet. Intellexit demonum ludibria, & provolutus genibus Christi CRUCEM signavit in fronte, talique armatus casside, & lorica fidei circumdatus, jactantius præliabatur a modò videre desiderans, quos horrebat, audire, & sollicitis oculis huc illucque circumspiciens. Cùm interim ex improviso splendente lunâ, cernit rhedam ferventibus equis super se irruere. Cùmque inclamasset Jesum, ante oculos ejus repentino terræ hiatu pompa

minis absorpta est. Tunc ille ait: Equum & ascen-
 forem projecit in mare. Et: Hi in curribus, & hi
 in equis: nos autem in nomine Dei nostri magni-
 ficabimur.

Multæ sunt tentationes ejus, & die noctuque
 variæ demonum insidiæ: quas si omnes narrare
 velim, modum excedam voluminis. Quoties illi
 nudæ mulieres cubanti, quoties esurienti largissi-
 mæ apparuere dapes? interdum orantem lupo
 ululans, & vulpecula gannienstrasiliviv, psal-
 lenti que gladiatorum pugna spectaculum præ-
 buit, & unus quasi interfectus, & ante pedes ejus
 corruens, sepulturam rogavit. Oravit semel fixo
 in terram capite, & ut natura fert hominum, ab-
 ducta ab oratione mens, nescio quid aliud cogi-
 tabat. In filij dorso ejus festinus gladiator, & la-
 tera calcibus, cervicem flagello verberans: Eia,
 inquit, cur dormitas? cachinnansque desuper,
 cum defecisset, an hordeum vellet accipere, sci-
 scitabatur.

Igitur à sexodecimo usque ad vigesimum sua
 ætatis annum, æstus & pluvias brevi tuguriuncu-
 lo declinavit, quod junco & carice texerat. Ex-
 RUETA deinceps brevi cellulâ, quæ usque ho-
 die permanet, latitudine pedum quatuor, altitu-
 dine pedum quinque, hoc est, staturâ suâ humili-
 ore. Porro longitudine paulo ampliore, quàm e-
 jus corpusculum patiebatur, ut sepulchrum po-
 tius, quàm domum crederes. Capillum semel in
 anno, die Paschæ, totondit. SUPER nudam hu-
 manum stratum que junceum usque ad mortem cu-
 bitavit; saccum, quo semel fuerat indutus, nun-
 quam lavans, & superfluum esse dicens, mundi-

tias

Exod. 15.
 Ps. 19.

In oratio
 tentatur.

Cellula
 Hilari-
 enis.

Semel in
 anno ton-
 sus.

Humi
 dormit.

Vna ve-
 stis.

Oratio.

tias in cilicio querere. Nec mutavit alteram
 nicam, nili cum prior penitus scissa esset. Scrupu-
 ras quoque sanctas memoriter tenens, post ora-
 tiones & psalmos, quasi Deo presente, recitabat.
 Et quia longum est per diversa tempora carnis
 ascensum ejus edicere, comprehendam breviter
 ante lectoris oculos vitam ejus pariter exponam
 & deinceps ad narrandi ordinem regrediar.

*Hilario-
nis in vi-
ta parci-
tas.*

A vicefimo primo anno usque ad vicefimum
 septimum, tribus annis, dimidium lentis sene-
 rium madefactum aqua frigidâ comedit, & alio
 tribus, panem aridum cum sale & aqua. Porro
 vicefimo septimo usque ad tricesimum, herbas
 agrestibus, & virgultorum quorundam radicibus
 crudis sustentatus est. A tricesimo autem primo
 usque ad tricesimum quintum, sex uncias horde-
 ceï panis, & coctum modicè holus absque oleo
 cibo habuit. Sentiens autem caligare oculos suos
 & totum corpus imperigine, & pumiceâ quâdam
 scabredine contrahi, ad superiorem victum ad-
 cit oleum, & usque ad sexagesimum tertium
 suæ annu, hoc continentia cucurrit gradu,
 hile extrinsecus aut pomorum, aut leguminis,
 cujuslibet rei gustans. Inde cum se videret
 pore defatigatum, & propinquam putaret im-
 nere mortem, à sexagesimo quarto anno usque
 ad octogesimum pane abstinuit, incredibili fer-
 re mentis, ut eo tempore quasi novus accedet
 ad servitutum Domini, quo ceteri solent re-
 suas vivere. Fiebant autem ei de farina, & com-
 minuto holere sorbitiuncula, cibo & potu
 quinque uncias appendentibus. Sicque
 plenas ordinem vitæ, nunquam ante Solis occu-

sum, nec in diebus festis, nec in gravissima valetudine solvit jejunium. Sed jam tempus est, ut ad ordinem revertamur.

Cum habitaret adhuc in tuguriunculo annos natus decem & octo, latrones ad eum nocte venerunt, vel existimantes habere aliquid quod tollerent, vel in contemptum sui reputantes fieri, si quaer solitarius eorum impetus non pertimesceret. Itaque inter mare & paludem à vespere usque ad Solis ortum discurrentes, nunquam locum sibi cubiculi invenire potuerunt. Porro clarâ luce

reperito puero quasi per jocum: quid, inquit, faceres, si latrones ad te venirent? Quibus ille respondit: Nudus latrones non timet. Et illi: Certè, ajunt, occidi potes. Possum, inquit, possum. Et idcirco latrones non timeo, quia mori paratus sum.

Tunc admirati constantiam ejus & fidem, confessi sunt noctis errorem, cæcatosque oculos, correptiorem deinceps vitam pollicentes. Viginti & annos jam in solitudine habebat annos; famâ tantum notus omnibus, & per totas Palæstinæ vulgatus

ad urbem, cum interim mulier quædam Eleutheraopolitana cernens despectui se haberi à viro obsterilitatem (jam enim per annos quindecim nullum conjugij fructus dederat) prima irrumpere aulam est ad beatum Hilarionem, & nihil tale suspicanti, repenti gubus ejus advoluta: Ignosce, inquit, audaciæ, ignosce necessitati meæ. Quid advertis oculos? quid rogantem fugis? Noli mulierem aspicere, sed miseram. Hic sexus genuit Salpivatorem. Non habent sani opus medico, sed qui male habent. Tandem substitit, & post tantum temporis visâ muliere, interrogavit causam ad-

Collo-
quii læ-
tronum
cum Hi-
larione.

Primum
Hilario-
nis mi-
raculum.

ventus ejus ac fletum. Et postquam didicit le-
tis ad cœlum oculis, recedere jussit, eunte mo-
crymis profecutus, exacto anno vidit cum filiis

*Secundū
miracu-
lum,*

Hoc signorum ejus principium fuit: aliud
jus signum eum nobilitavit. Aristaneta Elipha-
qui postea præfectus prætorio fuit, uxor valde
bilis inter suos, & inter Christianos nobilior
vertens cum marito & tribus liberis à beato
tonio, Gazæ propter eorum infirmitatem
rata est. Ibi enim sine ob corruptum aërem,
(ut postea claruit) propter gloriam Hilarionis
tervi Dei, hemitritæo pariter arrepti, omnes
medicis desperati sunt. Jacebat ululans mater
& quasi inter tria filiorum discurrens cadaverem
quem prius plangeret, nesciebat. Cognito autem
quod esset quidam monachus in vicina solitudi-
ne, oblita matronalis pompæ (quia tantum le-
trem noverat) vadit comitata ancillis & eun-
chis. Vixque ei à viro persuasum est, ut asse-
dens pergeret. Ad quem cum pervenisset: *Re-
verende pater,* ait, Jesum clementissimum Deum nos
obtestor, per crucem & sanguinem: ut reddat
mihi tres filios, & glorificetur in urbe gentium
nomen Domini Salvatoris, & ingrediatur terra
ejus Gazam, & Marnas corruat. Renuente illi
dicente, nunquam se egressurum de cella,
habere consuetudinem, ut non modo civitatem
sed ne villulam quidem ingrederetur, prostratus
se humi crebrò clamitans: Hilarion serve Chri-
sti, redde mihi liberos meos. Quos Antonius
nuit in Ægypto, à te serventur in Syria. Flet
cuncti qui aderant, sed & ipse negans fletum
Quid multa? non prius mulier recessit, quam

ille pollicitus est se post Solis occasum Gazam introiturum. Quo postquam venit, singulorum leuitulos & arentia membra considerans, invocavit Jesum. Et, o mira virtus, quasi de tribus fontibus sudor pariter erupit: eadem horâ acceperunt cibos, lugentemque matrem cognoscentes, & benedicentes Deum, Sancti manus deosculati sunt, Quod postquam auditum est, & longè lateque percubuit, certatim ad eum de Syria & Ægypto confuebant: ita ut multi crederent in Christum, & se monachos profiterentur. Necdum enim tunc

monasteria erant in Palestina, nec quisquam monachum ante sanctum Hilarionem in Syria novum rat. Ille fundator & eruditor hujus conversationis & studij in hac provincia fuit. Habebat Dominus Jesus in Ægypto senem Antonium, habebat in Palestina Hilarionem juniorem. Facidia vicus est Rhinocururæ urbis Ægypti. De hoc (sunt decem jam anni) cæca mulier adducta est ad beatum Hilarionem, oblataque ei à fratribus (jam enim multi cum eo monachi erant) omnem substantiam expendisse ait in medicos. Cui respondit: Si quæ in medicis perdidisti, dedisses pauperibus, curasset te verus medicus Jesus. Clamante autem illâ, & misericordiam deprecante, expuit in oculos ejus, statimque Salvatoris exemplum virtus eadem profecuta est.

Auriga quoque Gazensis in curru percussus à demone, totus obrigit, ita ut nec manum agitare, nec cervicem possit reflectere. Delatus ergo in lecto, cum solam linguam moveret, ad preces, audit non prius posse sanari, quàm crederet in Jesum, & se sponderet arti pristinae renuntia-

*In Syria**primus**mona-**chus H**larion,**Ægypto**Antio-**nius.**Tertium**miracul-**um.**loan. 9.**IV.*

turum, Credidit, spondit, sanatus est, magis
que de animæ, quam de corporis salute exulta-
vit.

V. *Marsias.* Præterea fortissimus juvenis nomine Marsias
de territorio Hierosolymæ, tantum sibi applau-
debat in viribus, ut quindecim frumenti modios
diu longèque portaret, & hanc haberet palmam
fortitudinis suæ, si asinos vinceret. Hic afflictus
pessimo dæmone, non catenas, non compedes,
non claustra ostiorum integra patiebatur: mul-
torum nasum & aures moribus amputaverat.
Horum pedes, illorum gulam fregerat: tantum-
que terrorem omnibus incusserat, ut oneratus ce-
tenis & funibus in diversa nitentium, quasi fero-
cissimus taurus ad monasterium pertraheretur,
quem postquam fratres videre, perterriti (erat e-
nim miræ magnitudinis) nuntiaverunt patri. Ille
sicut sedebat, iussit eum ad se pertrahi & dimitti.
Solutoque: Inclina, ait, caput, & veni. Tremere
ille, & cervicem inflectere, nec aspicere contra
ausus, omnique ferocitate deposita, pedes caput
sedentis lambere. Adjuratus itaque dæmon
tortus, qui juvenem possederat, septimâ die ex-
gressus est.

VI.

Sed nec illud tacendum est quod Orionus
primarius & ditissimus urbis Ailæ, quæ mari cu-
bro imminet, à legione possessus dæmonum, ad
eum adductus est. Manus, cervix, latera, pedes
ferro onerati erant, furorisque savitiam tor-
oculi minabantur. Cùmque deambulet San-
ctus cum fratribus, & de scripturis nescio quomodo
interpretaretur, erupit ille de manibus se tene-
tium, & amplexus eum post tergum, in sublime le-
y avir.

vavit. Clamor ortus ab omnibus, Timebant enim ne confecta jejunijs membra collideret. Et sanctus arridens: Sinite, inquit, & mihi meum palæstritā dimitte. Ac si reflexa super humeros manu caput ejus tetigit, apprehensoque crine ante pedes adduxit, stringens è regione ambas manus ejus, & plantas utroque calcans pede, simulque ingeminans: Torquere dæmonum turba. Cumque ille ejularet, & reflexā cervice terram vertice tangeret: DOMINE, inquit, Jesu, solve miserum, solve captivum. Ut unum, ita & plures vincere tuum est. Rem loquor inauditam: Ex uno hominis ore diversæ voces, & quasi confusus populū clamor audiebatur. Curatus itaque & hic, non post multum temporis, cum uxore & liberis venit ad monasterium, plurima, quasi gratiam redditus, dona asserens. Cui sanctus: NON ERIS TI, inquit, quid Giezi, quid Simon passi sint, quorum alter accepit pretium, alter obtulit: ut ille venderet gratiam Spiritus sancti, hic mercaretur? Cumque Orionus flens diceret: Accipe, & da pauperibus, respondit: Tu melius potes tua distribuere, quā per urbes ambulas, & nosti pauperes. Ego qui mea reliqui, cur aliena appetam? Multis nomen pauperum occasio avaritiæ est. Misericordia veterem non habet. Nemo melius erogat, quā qui sibi nihil reservat. Tristis aures & in terra jacenti: Noli, inquit, contristari fili. Quod facio, pro me & pro te facio. Si enim hæc accepero, & ego offendam Deum, & ad te legio revertetur.

4. Reg. 5.
Act. 8.

Hilarion
refugit
munera.

VII.

Quis verò possit silentio præterire, quod Gazanus Maramites haud longè à monasterio ejus

P 3

lavi-

lapides ad ædificandum de ora maris cudent, et
 tus paralyti dissolutus, & ab operis locijs delatus
 ad Sanctum, statim ad opus reversus est. Et
 enim litus, quod Palestinae Ægyptoque praece-
 ditur per naturam molle, arenis in saxa duris
 tibus asperatur. Paulatimque cohærescens
 glareæ, perdit tactum, cum non perdat aspectum.

VIII.

Sed & Italicus ejusdem oppidi municeps Chris-
 tianus, adversus Gazensem duumvirum, Ma-
 nae idolo deditum, Circenses equos nutribat.
 Hoc siquidem in Romanis urbibus jam inde
 vatur à Romulo, ut propter seicem Sabinarum
 raptum, ab ipso quasi consiliorum Deo, quadringentis
 septeno currant circuitu, & equos partis adver-
 fregisse victoria sit. Hic itaque a mulo suo habente
 te maleficum, qui daemoniacis quibusdam im-
 citationibus & hujus impediret, quos, & illius
 citaret ad cursum, venit ad beatum Hilarionem,
 & non tam adversarium lædi, quam se defendi
 obsecravit. Ineptum visum est venerando senili
 hujuscemodi nugis orationem perdere. Cumque
 subrideret & diceret: Cur enim non magis equo-
 rum pretium, pro salute animæ tuæ pauperibus
 erogas? ille respondit, functionem esse publicanæ
 & hoc non tam se velle, quam cogi: nec posse ho-
 minem Christi animum uti magicis artibus, sed
 servo Christi potius auxilium petere, maxime
 contra Gazenses adversarios Dei, & non tam
 quam Ecclesiae Christi insultantes. Rogatus ergo
 à fratribus qui aderant, scyphum fidelem, quod
 bere consueverat, aqua jussit impleri, eique tra-
 quem cum accepisset Italicus, & stabulum, & e-
 quos & aungas suos, rhedam carcerumque recepit.

gula asperfit. Mira vulgi expectatio. Nam & adversarius hoc ipsum irridens diffamaverat, & fautores Italici sibi certam victoriam pollicentes exultabant. Igitur dato signo hi advolant, isti præpediuntur. Sub horum curru rotæ fervent, illi prætervolantium terga vix cernunt. Clamor sit vulgi nimius, ita ut ethnici quoque ipsi concirent. Marnas victus à Christo est. Porro fidentes adversarij Hilarionem maleficum Christianum ad supplicium poscunt. Indubitata ergo victoria, & illis & multis retro. Circensibus plurimi fidei occasio fuit. De eodem Gazensis temporij oppido virginem Dei vicinus juvenis deperibat. Qui cum frequentertactu, jecis, nutibus, sibilis, & cæteris hujusmodi, quæ solent morturæ virginitatis principia esse, nihil profecisset, perrexit Memphim, ut confesso vulnere suo, magicis artibus rediret armatus ad virginem. Igitur post annum doctus ab Æsculapij vatibus non remediatis animas, sed perdentis, venit præsumptum animo stuprum gestiens, & subter limen domus puellæ, tormenta quædam verborum, & portentosas figuras sculptas in æris Cypri lamina defodit. Illico insanire virgo, & amictu capitis objecto rotare crinem, stridere dentibus, inclamare nomen adolescentis. Magnitudo quippe amoris se in furorem verterat. Perducta ergo à parentibus ad monasterium, seni traditur, ululante latini & conficente dæmone. Vim sustinui, inquit abductus sum: quàm benè Memphis somnijs homines deludebam. O cruce, o tormenta quæ patior. Exire me cogis, & ligatus subter limen teneor. Non exeo, nisi me adoles-

IX.

scens qui tenet, dimiserit. Tunc senex: Grande
ait, fortitudo tua, qui licio & laminâ strictus ten-
ris. Dic quare ausus es ingredi puellam Dei.
Ut servarem, inquit, eam virginem. Tu servare
proditor castitatis? Cur non potius in eum, qui
mittebat, es ingressus? Ut quid, respondit, intro-
rem in eum, qui habebat collegam meum am-
dæmonem? Nolvit autem sanctus antequam pro-
garet virginem vel adolescentem, signa jubere
perquiri, ne aut solutis incantationibus recessisse
dæmon videretur, aut ipse sermone ejus accom-
modasse eadem, asserens fallaces esse dæmones, &
ad simulandum callidos: & magis reddita san-
te increpuit virginem, cur fecisset talia, per que
dæmon intrare potisset. Non solum autem in
Palestina, & in vicinis urbibus Egypti vel Syriæ,

X.
* Con-
stantis.

sed etiam in longinquis provinciis, tanta ejus pu-
erebuerat. Namque Candidatus Constantij Im-
peratoris rutilans coma, & candore corporis re-
dicans provinciam (inter Saxones quippe & Al-
mannos gens ejus non tam lata, quam valida, se-
pud historicos Germania, nunc vero Francia, voca-
eatur) antiquo, hoc est, ab infantia possessus à dæ-
mone, qui noctibus eum ululare, ingemiscere,
fremere dentibus compellebat, secreto ab Imper-
ratore evectorem petijt, causam ei simpliciter
indicans. Et acceptis ad consularem quoque Pa-
lestinae literis, cum ingenti honore & comitate
Gazam deductus est. Qui cum à decurionibus il-
lius loci quaesisset: Ubi habitaret Hilarion mona-
chus, terræ Gazentes, & putantes eum ab Imper-
ratore missum, ad monasterium adduxerunt, ut
honorem commendato exhiberent, & si quid

præteritis injurijs in Hilarionem esset offensa, novo officio deleretur. Deambulabat tunc senex in arenis mollibus, & secum de psalmis, nescio quid, submurmurabat. Videntisque tantam turbam venientem subsistit. Et resalutatis omnibus manuque benedicens, post horam cæteros abire præcepit, illum verò cum servis suis & apparitoribus remanere. Ex oculis enim ejus & vultu, eum venisset, agnovit. Statim ergo ad interrogationem suspensus homo, vix terram pedibus tangens, & immane rugiens, Syro, quo interrogatus fuerat, sermone respondit. Videres de ore barbaro, & qui Francam tantum & Latinam linguam noverat, Syra ad purum verba resonare, ut non stridor, non aspiratio, non idioma aliquod Palestini deesset eloquij. Confessus est itaque quomodo in eum intrasset ordine. Et ut interpretes ejus intelligerent, qui Græcam tantum & Latinam linguam noverant, Græcè quoque eum interrogavit, Quo similiter & in verba eadem respondente, multaque incantationum occasiones, & necessitates magicarum artium obtendente: Non curo, ait, quomodo intraveris, sed ut exas in nomine Domini nostri Jesu Christi impero. Cumque curatus esset, simplicitate rusticæ decem auti libras offerens, hordeaceum ab eo panem accepit, audiens quod qui tali cibo alerentur, aurum pro luto ducerent.

XI.

Parum est de hominibus loqui, Bruta quoque animalia quotidie ad eum furentia pertrahabantur. In quibus Bastrum camelam enormis magnitudinis, qui tam multos obtriverat, triginta & eo amplius viri distentum sordidissimis funibus

P §

bus

buseum clamore adduxerunt Sanguinei erant
oculi, spumabat os, volubilis lingua turgebat, &
super omnem terrorem rugitus personabat im-
manis. Jussit igitur eum dimitti senex. Statim
verò & qui adduxerant, & qui cum sene erant, ul-
que ad unum omnes defugere. Porro ille solus
perrexit obviam, & sermone Syro: Non me (re-
quit) terres diabole, tantâ mole corporis. Erat
vulpeculâ, & in camelo unus atque idem es. Et
interim porrectâ stabat manu. Ad quem dum tu-
rens, & quasi devoratura eum bellua pervenisset,
statim corruit, submissumque terræ caput coe-
quavit, mirantibus cunctis qui aderant, posttan-
tam ferociam, tantam subito mansuetudinem.
Docebat autem senex, hominum causâ diabolum
etiam jumenta corripere, & tanto eorum ardere
odio, ut non solum ipsos, sed & ea, quæ ipsorum
essent, cuperet interire. Hucusque rei propene-
bat exemplum, quod antequam beatus Job tentare
permitteretur, omnem substantiam ejus inter-
fecerit. Nec movere quempiam debere, quod
Domini jussione duo millia porcorum à damo-
nibus interfecta sunt. Siquidem eos, qui viderant,
non potuisse aliter credere exiisse de homine
tantam demonum multitudinem, nisi gravissimis
porcorum numerus, & quasi à multis actus pariter
corruisset. Tempus mihi deficiet, si voluerò
universa signa, quæ ab eo perpetrata sunt, dicere.
In tantam enim à Domino fuerat elevatus glo-
riam, ut beatus quoque Antonius audiens con-
versationem ejus, scriberet ei, libenterque ejus e-
pistolas sumeret. Et si quando de Syriæ partibus
languentes ad se perrexissent, diceret eis: Quare
vos

*Invidus
Sathan.*

Iob I.

Marc. 5.

*Hilarion
celebris.*

vostam longè vexare voluistis, cum habeatis ibi
filium meum Hilarionem? Exemplo autem ejus,
per totam Palæstinam innumerabilia monasteria
esse coeperunt, & omnes ad eum monachi certa-
tim currere. Quod ille cernens laudabat Domi-
nigratiam, & pro affectu animi singulos cohor-
tabatur, dicens, præterire figuram hujus mundi: 1. Cor. 7;
& illam esse veram vitam, quæ vitæ præsentis e-
meretur in commodo.

Volens autem exemplum eis dare & humilita-
tis & officij, statis diebus ante vindemiam lustra-
bat cellulas monachorum. Quod postquam cog-
nitum est à fratribus, omnes ad eum confluebant,
& comitati tali duce, circumibant monasteria,
habentes viticum suum, quia interdum usque
ad duo milia hominum congregabantur. Sed &
precedente tempore unaquaque villula vicinis
monachis ad susceptionem sanctorum gaudens
cibos offerebat. Quantum autem fuerit in eo stu-
dij, ut nullum fratrem quamvis humilem, quam-
vis pauperem præteriret, vel illud indicio est,
quod vadens in desertum Cades, ad unum de di-
scipulis suis visendum cum infinito agmine mo-
nachorum pervenit. Pelusium, eo fortè die, quo
anniversaria solennitas omnem oppidi populum
in templum Veneris congregaverat. Colunt au-
tem illam ob Luciferum, cujus cultui Saraceno-
rum natio dedita est. Sed & ipsum oppidum ex
magna parte semibarbarum est propter loci situm.
Igitur audito quod sanctus Hilarion præteriret
(multos enim Saracenorum arreptos à dæmone
frequentè curaverat) gregatim ei cum uxoribus
& liberis obviam processere, submitrentes

colla, & voce Syra Barach, id est, benedict, inclamantes Quos ille blandè humiliterque suscipiens obsecrabat, ut Deum magis quam lapides colerent. Simulque ubertim stabat, cœlum spectans & pollicens, si Christo crederent, ad eos se crebro esse venturum. Mira Domini gratia: non prae-abire passi sunt, quam futurae Ecclesiae lineam mitteret, & sacerdos eorum, ut erat coronatus, Christi signo denotaretur.

Alio quoque anno cum exiturus esset ad visenda monasteria, & digresseretur in schedula apud quos manere, quos in transitu visitare deberet, seientes monachi quendam de fratribus parciosem, simulque cupientes viae eius mederi, rogabant, ut apud eum maneret. Et ille: Quid, inquit, vultis & vobis injuriam, & fratri vexationem facere? Quod postquam si aten ille parcus induit, & an-nitentibus cunctis, vix ab invito impetravit, ut suum quoque monasterium in maius numerum ordinem poneret. Post diem ergo decimum venerunt ad eum, custodibus jam in vinea, quae ventrem illi, dispositis, qui cum lapidibus & glebarum jactu, fundaeque vertigine accedentes deterrerent. Sine esu uvae manè omnes profecti sunt *vidente senes, & dissimulante seire quod evenerat. Porro suscepti ab alio monacho, cui Sabas vocabulum est, (debemus quippe parci tacere vocabulum, largi dicere:) quia Dominicus erat dies, invitabantur ab eo universi in vineam, ut ante horam cibi uvarum palatu laborem viae sublevarent. Et sanctus: Maledictus, ait, qui prius refectioem corporis, quam animae quaesierat. Oremus, psallamus, red-damus Domino officium, & sic ad vineam propere-

*Punita
fratris
tenacitas*

*vidente

rabi-

Complete itaque ministerio, in sublimi
 benedixit vineæ, & suas ad pascendum di-
 dit oves. Erant autem qui vesebantur, non
 minus tribus millibus. Cuiusque centum lagenis
 mactata fuisse integra adhuc vinea post dies vi-
 centi trecentas fecit. Porro ille parcus multo
 minus solito colligens, etiam id quod habuerat,
 versum in aëre umfere doluit. Hoc multis fratri-
 bus senex ante futurum dixerat.

Delectabatur autem præcipuè monachos, qui
 fidelitate quâdam in futurum reservarent sua,
 diligentiam haberent vel sumptuum, vel ve-
 lutum, aut aliquid eorum rerum, quæ cum seculo
 transeunt. Denique unum de fratribus in quin-
 to serè a se miliano manentem, quia comperie-
 rat hostili sui nimis cautum timidumque custo-
 dem, & paucillum habere nummorum, ab oculis
 rogerat. Qui volens sibi reconciliari senem, fre-
 quenter veniebat ad fratres, & maximè ad Heli-
 chium, quo ille vehementissimè delectabatur.
 Quâdam igitur die ciceris fascem virentis, sicut
 in herbis erat, detulit. Quem cum Helichius po-
 sisset in mensa ad vesperum, exclamavit senex,
 putorem ejus ferre non posse, simulque unde
 esset, rogavit. Respondente autem Helichio,
 quod frater quidam primitias agelli sui fratribus
 detulisset: Non sentis, inquit, putorem teteri-
 tum, & in ciceris foetere avaritiam? Mitte bubus,
 mitte brutis animalibus, & vide an comedant.
 Quod cum ille juxta præceptum in præsepe po-
 sisset, exterriti boves, & plus solito mugientes,
 ruptis vinculis, in diversa fugerunt. Habebat e-
 nim senex hanc gratiam, ut ex odore corporum

*In mona-
 chos sua
 quareres
 propria.*

*Magna
 Hilario.*

nis gratia. vestiumque, & earum rerum, quas quis tetigerit, sciret cui demoni, vel cui visio subiceret.

Hilarion dolet ad se turbas accedere. Igitur sexagesimo tertio vitæ suæ anno, cum in Palæstina nens grande monasterium, & multitudinem fratrum secum habitantium, turbæque eorum diversis languoribus & immundis spiritibus occupatos ad se deducebant, ita ut omni genere minimum solitudo per circuitum repletur, hæc quotidie, & incredibili desiderio conversationis antiquæ recordabatur. Interrogatus à fratribus quid haberet, cur se conficeret, ait: Rursum in seculum redij, & recepi mercedem meam in malis meis. En homines Palæstinae & vicinæ provinciarum existimant me alicujus esse momenti: & ego in prætextu monasterij, ad dispensationem fratrum vilem supercilium habeo. Servabatur autem in fratribus, maximè ab Hesichio, qui miro amore venerationi senis deditus erat. Cumque ita vixisset lugens biennium, Aristænetæ illa, cujus præfecimus mentionem, præfæcti tunc uxore, nihil de præfæcti ambitu habens, venit ad eum, volens etiam ad Antonium pergere. Cui respondens: Vellem, ait, ipse quoque ire, si non carceris hujus monasterij clausus tenerer, & si cunctis liberus esset. Biduum enim hodie est, quod totus mundus tali parente orbatus est. Crediti illi, & substitit. Et post paucos dies, veniente nuntio, Antonij dormitionem audivit.

Mors Antonij Magni.

Hilarion gloria cōtemptor.

Mirantur alij signa quæ fecit, mirantur incredibilem abstinentiam, scientiam, humilitatem, egam nihil ita stupeo, quam gloriâ illum & honore calcare potuisse. Concurrabant Episcopi, Presbyteri, Clericorum & Monachorum greges.

matronarum quoque Christianarum grandis
tentatio, & hinc inde ex urbibus & agris vulgus
ignobile: sed & potentes viri & iudices, ut bene-
dictum ab eo panem vel oleum acciperent. At il-
le nihil aliud, nisi solitudinem meditabatur, in-
tantum ut quâdam die proficiscenda uerit, & ad-
iudicio asello (nimis quippe exesus jejunijs, vix in-
gredi poterat) iter arripere conaretur. Quod cum
percrebuisse, & quasi vilitas quâdam & iusti-
tium Palæstinæ indiceretur, plus quàm decem
milia hominum diversæ ætatis & sexûs ad reti-
nendum eum congregata sunt. Immobiles ille ad
preces, & baculo arenas discutens loquebatur:
Eulcô Dñm meum non faciam: Non possum vi-
dere subversas Ecclesias, calcata Christi altaria, fi-
liorum meorum sanguinem. Universi autem qui
aderant, intelligebant ei quiddam esse secreti re-
velatum, quod nollet confiteri. Et nihilominus cu-
stodiebant eum, ne proficisceretur. Decrevit ergo
publica omnes voce contestans, non tibi se, non
potius quicquâ sumere, nisi dimitteretur. Et post
septem dies mediæ tandè relaxatus, ac valedicens
plurimis, cum infinito agmine prosequentium
venit Bethaniam, ubi per turbas ut reverteren-
tur, elegit quadraginta monachos, qui haberent
vaticum, & possent jejunantes ingredi id est post
sols octaviu cibum sumere. Quinto igitur die
venit Pelusium, visitatisq; fratribus, qui in vicina
eremo erant, & in loco qui dicitur Lychnos, mo-
rabantur: perrexit post triduum ad castrum
Theubatium ut videret Diaconium Episcopum
& Confessorem, qui ibi exulabat. Quo incre-
dibiliter consolato tanti viri præsentia, post
aliud

* matro-
næ.

*Jejunium
erat us-
que ad
Sols oc-
casum
astinen-
tia.*

* Tom-
baston,

aliud

aliud triduum multo Babylonem labore pervenit
ut videret Philonem Episcopum, & ipsum Con-
fessorem. Constantius enim Rex, Arianorum
vens hæresi, utrumque in ea loca deportaverat.
Inde egrediens post triduum venit ad oppidum
Aphroditon, ubi convento Diacono Baifano, qui
locatis camelis & dromedis, ob aquæ in creta
penuriam conueverat euntes ad Antonium de-
cere. Confessus est fratribus instans diem dormi-
tionis beati Antonij, & pervigilem noctem in-
pso, quo defunctus fuerat, loco, a se ei debere cele-
brari. Tribus igitur diebus per vastam & horri-
bilem solitudinem, tandem ad montem altissi-
mum pervenerunt, repertis ibi duobus monachis,
Isaac & Pelusiano, quorum Isaac interpretes An-
tonij fuerat. Et quia se præbet occasio, & ad
loci venimus, dignum videtur brevi sermone
habitaculum tanti viri describere.

*Hilarion
B. Anto-
nio cele-
brat vi-
galias.*

*Describi-
tur An-
tonij ha-
bitatio.*

Saxeus & sublimis mons per mille circiter pas-
sus, ad radices suas aquas exprimit, quarum
lias arenæ ebibunt, aliæ ad inferiora delapsæ, pa-
latim rivum efficiunt, super quem ex utraque re-
pa palmæ innumerabiles, multum loco & ameni-
tatis & commodi tribuunt. Videres senem hoc
atque illuc cum discipulis beati Antonij discen-
tere. Hic, aiebant, psallere, hic orare, hic operari,
hic sessus residere solitus erat. Has vites, has ar-
busculas ipse plantavit. Illam areolam manibus
suis ipse composuit. Hanc piscinam ad irrigan-
dum hortulum multo sudore fabricatus est. Iltum
sarculum ad fodiendum terram pluribus annis
habuit. Jacebat in strato ejus, & quasi calens ad-
huc cubile deosculabatur. Erat autem cellula non
plus

Quanta

plus mensuræ per quadrum tenens quàm homo
 dormiens extendi poterat. Præterea in sublimi
 montis vertice, quasi per cochleam ascendenti-
 bus, arduæ valde duæ ejusdem mensuræ cellulæ
 viscebantur, in quibus venientium frequentiam,
 & discipulorum suorum contubernium fugiens,
 moratus est. Verùm hæ in vivo excita saxo ostia
 tantum adlita habebant. Postquam autem ad hor-
 tum venerant: Videtis inquit, Haec hoc poma-
 rum arbuticulis confutum, & holeribus virens.
 Ante hoc fermè triennium cum onagrorum grex
 vastaret, unum è ductoribus eorum stare jussit, ba-
 eoloque tondens latera: Quare (inquit) comedi-
 tis quod non seminastis? Et exinde acceptis aquis
 res quas potandas ventitabant, nunquam eos nec
 ulsoulans, nec holeribus contigisse. Præterea roga-
 bat eum, ut tibi locum tumulus ejus ostenderent.
 Qui cum seorsum eum abduxissent, utrum mon-
 straverint necne ignoratur: causam occultandi ju-
 sta præceptum Antonii fuisse referentes, ne Per-
 gamus, qui in illis locis ditissimus erat, sublato ad-
 villam suam sancti corpore, martyrium fabricare-
 tur.

*cellulæ
Antonii*

Igitur reversus ad Aphroditon, duobus secum
 tantum retentis fratribus, in vicina eremo mora-
 tus est, tanta abstinentia & silentio, ut tunc pri-
 mum se coepisse Christo servire diceret. Porro
 jam triennium erat, quod clausum cælum illas
 terras arefecerat, ut vulgò dicerent, Antonii
 mortem etiam elementa lugere. Non latuit fama
 Hilarionis & accolæ quoque illius loci, & certatim
 vitulis ac muliebris sexus ora luidi & attenuati
 sunt, pluvias à servo Christi, id est, à beati An-
 tonii

*Hilarionis
in eremo
latet.*

tonii successore deprecabantur. Quos ille certum mirè doluit. Elevatisque in cœlum oculis, utrasque in sublime erigens palmas, statim petrauit quod rogaverant. Ecce autem sitientis renosque regio, postquam pluvis irrorata est, tantam serpentum & venenarum animalium improvise ebullivit multitudinem, ut percussis numerabiles, nisi ad Hilarionem concurrissent, statim interirent. Benedicto itaque oleo, universis agricolæ atque pastores tangentes vulnera, certam salutem retinebant.

*Fugit iterum
urbam,*

Videns etiam ibi se miris honoribus affici, perrexit Alexandriam: inde ad interiorum Olam eremum transiturus. Et quia nunquam ex quo ceperat esse monachus, in urbibus manserat, divertit ad quosdam fratres notos sibi in Brutio, haud procul ab Alexandria, qui cum miro gaudio susceperunt senem, & jam vicina nox esset, repente audiunt discipulos ejus asinum sternere, illumque parare proficisci. Itaque advoluti pedibus, rogabant ne hoc faceret, & ante limen prostrati, citius se mori, quàm tanto carere hospite testabantur. Quibus ille respondit: Idcirco abire festino, ne vobis molestiam generem. Certè ex posterioribus cognoscetis, non sine causa me subito ambulasse. Igitur altera die Gazenses cum hœtoribus profecti (nam pridie eum venisse cognoverant) intrantes monasterium, cum illum minimè invenissent, invicem loquebantur: Nonne vera sunt quæ audimus? magus est & futura cognoscit. Urbs autem Gaza, postquam profecto de Palæstina Hilarione, Julianus in imperium successerat, destructo monasterio ejus, precibus ad Imperatorem datis, & Hila-

Insidiantur Hilarioni.

arionis & Hefichii mortem impetraverat, ambo-
que ut quareretur, toto orbe scriptum erat. E-
gressus ergo d. Brutio, per inviam solitudinem
intravit Olam, ibique anno plus minus exacto,
quia ille quoque eum sui fama prævenerat, quasi
tam in oriente latere non posset, ubi multi Iam &
opinione & vultu noverant, ad solas navigare in-
salas cogitabat, ut quem terra vulgaverat, saltem
maria celarent.

Eodem fermè tempore Hadrianus discipulus
ejus de Palæstina supervenit, dicens Julianum oc-
cistum, Christianum Imperatorem regnare cœpisse.
reverti eum debere ad monasterii sui reliquias.
Quod ille audiens detestatus est, & conductio ca-
melo per vastam solitudinem pervenit ad mariti-
mam urbem Lybiæ Paretonium, ubi Hadrianus
infelix volens Palæstinam reverti, & pristinā sub
nomine magistri quærens gloriam, multas ei fecit
injurias. Ad extremum, * convastatis quæ à fra-
tribus ei missa deulerat, nesciente illo profectus
est. Super hoc quia alter locus referendi non est,
hoc tantum dixerim in terrorem eorum, qui ma-
gistros despiciunt, quod post aliquantulam tem-
poris computruerit morbo regio.

Habens igitur senex * Gazanum secum, ascen-
dit elasm, quæ Siciliam navigabat. Cumque ve-
nisset, in medio fermè Adriæ, naucleri filius arre-
ptus à damone, clamare cœpit & dicere, Hilar-
ion serve Dei, cur nobis per te & in pelago tutos
esse non licet? Da mihi spatium, donec ad ter-
ram veniam, ne hic ejectione præcipiter in abyf-
sum. Cui ille, si Deus meus (ait) tibi concedis ut

*Hadria-
nus Hi-
larioni
infestus.*

** con-
vastatis*

** Zana-
num.*

*Hilar-
ion
nec in
mar- po-
test late-
re.*

maneat, mane. Sin autem ille te eicit, quia
 invidiam facis homini peccatori atque mendaci.
 Hoc autem dicebat, ne nauarum & negotiatorum
 in navi erant, secum ad terram si pervenissent, per-
 derent. Nec multo post purgatus est puer, per
 fidem dante, & ceteris qui aderant, nulli se
 eius nomine locuturos. Ingressus autem Pachy-
 num promontorium Siciliae, obtulit naucleris
 evangelium pro subvectione sua & Gazani. Qui
 nolens accipere, maximè cum videret illos extra
 pro illo codice, & his quibus vestiti erant, im-
 plus nihil habere, ad extremum jurat se non re-
 cepturum. Sed & senex accensus fiducia pauperis
 conscientiae, in eo magis lætabatur, & quod nihil
 haberet seculi, & ab accolis illius loci mendicis
 putaretur.

*Evange-
 lium pro
 nauclero
 datur.*

*in Sicilia
 latere
 studet.* Porro recogitans, ne negotiatores de Oriente
 venientes se notum facerent, ad mediterranea
 git loca, id est, vice simo à mari milliario, ibidem
 in quodam deserto agello, lignorum quoti die
 scem alligans, imponebat dorso discipuli. Quo
 proxima villa venundato, & sibi alimoniam, & his
 qui fortè ad eos veniebant, pauxillum panis
 mebant. Sed verè juxta quod scriptum est. Non
 potest civitas latere super montem posita, Scitu-
 rius quidam cum in Basilica beati Petri Roma
 torqueretur, clamavit in eum mundus spiritus.
 Ante paucos dies Siciliam ingressus est Hilarus
 servus Christi, & nemo cum novit, & putat se esse
 secretum: ego vadam & prodam illum. Statim qu-
 cum servulis suis ascensa in portu nave, appulsi-
 est Pachynum, & deducente se daemone, ubi
 * tugurium senis se prostravit, ilico curatus est.

*Matth. 5.
 * con-
 spectum.*

Hoc initium signorum ejus in Sicilia, innume-
rabilem ad eum deinceps agrotantium, sed & re-
giosorum hominum adduxit multitudinem, in
tantum, ut de primoribus quidam tumens morbo
intercutis, eodem die quo ad eum venerat, cura-
tus sit. Qui postea offerens ei infinita munera, au-
divit dictum Salvatoris ad discipulos: *Gratis ac-*

Matt. 10.

ceptis, gratis date.
Dum hæc ita geruntur in Sicilia, Hefichius di-
scipulus ejus, toto senem orbe quærebat, lustrans
litora, deserta penetrans, & hanc tantum habens
spem, quia ubicunque esset, diultere non
posset. Transacto igitur jam triennio audivit Me-
mona à quodam Judæo, vilia populis scruta ven-
dente, prophetam Christianorum apparuisse in
Sicilia, tanta miracula & signa facientem, ut de
veteribus sanctis deputaretur. Interrogatus ita-
que habitum ejus, incessum & linguam, maximè
que ætatem, nihil dicere potuit. Ille enim qui refe-
rebat, famam ad se venisse tantum hominis testa-
batur. Ingressus igitur Adriam, prospero cursu
venit Paconum; & in quadam curvi litoris vil-
lula famam lenis sciscitatus, consona voce om-
nium cognovit, ubi esset, quid ageret, nihil in eo
ita cunctis admirantibus, quàm quod post tanta
signa atque miracula, ne fragmen quidem panis à
quoquam in illis locis accepisset. Et ne longum
faciam, sanctus vii Hefichius ad magistri genua
provolutus, plantasque ejus lachrymis rigans,
tandem ab eo sublevatus, post bidui triduique
sermonem audit à Gazano, non posse senem jam
in illis habitare regionibus, sed velle ad barbaras
quasdam pergere nationes, ubi & nomē & tumor
suum incognitus foret.

*Hefichius
amissum
Hilario-
nem ma-
gistrum
quærit.*

Die

In Dal-
matiam
fugit.

Bovs.

Duxit itaque illum ad Epidaurum Dal-
matiam oppidum, ubi paucis diebus in vicino agello
sitans, non potuit abscondi. Siquidem dracon-
um ræ magnitudinis (quos gentili sermone boves
dicunt, ab eo quod tam grandes sint, ut boves
re soleant) omnem latè vastabat provinciam,
non solum armenta & pecudes, sed agricolas
que & pastores tractos ad se vi spiritus ablo-
quebat. Cui cum pyram iussisset præparari, & oratione
ad Christum missa, evocato populo, præcepit
struem lignorum scandere, ignem supponere.
Tum itaque cuncta spectante plebe, immensam
bestiam concremavit. Unde æstuans quid faceret,
quò se verteret, aliam parabat fugam, & fo-
retarias terras mente perlustrans, moerebat, quæ
tacente de se lingua, miracula loquerentur.

Ea tempestate terræ motu totius orbis, qui post
Juliani mortem accidit, maria egressa sunt ter-
renos suos, & quasi rursus Deus diluvium minis-
travit, vel in antiquum Chaos redirent omnia, nam
ad prærupta de latere montium pependissent.
Quod cum viderent Epidauritani, frementes fre-
ctus & undarum moles, & montes gurgitum litte-
ribus inferri, verentes quod jam evenisse cerne-
bant, ne oppidum funditus subverteretur, in-
gressi sunt ad senem, & quasi ad prælium præ-
sentes, posuerunt eum in littore. Qui cum tri-
crucis signa pinxisset in sabulo, manusque contra
tenderet, incredibile dictum est, in quamnam altitu-
dinem intumescens mare ante eum steterit, et
diu fremens, & quasi ad obicem indignans, pau-
litim in semetipsum relapsus sit. Hoc Epidauris
omnis illa regio usque hodie prædicat, maris
docent

**subru-*
etur.

Hilarion
imperat
maris.

docent liberos suos ad memoriam in posteros
transmittendam. Verè illud, quod ad Apostolos *Matt. 17.*
dictum est: Si credideritis, dicetis huic monti,
transi in mare & fiet: etiam juxta litteram imple-
ri potest: si tamen quis habuerit Apostolorum fi-
dem, & talem, qualem illis habendam Dominus
imperavit. Quid enim interest, utrum mons de-
scendat in mare, an immensi undarum montes re-
pentè obriguerint, & ante senis tantum pedes fa-
xer, ex alia parte moliter fluxerint? Mirabatur
omnis civitas, & magnitudo signi Salonis quo-
que percrebuerat. Quod intelligens senex, in bre-
vi lembo clam nocte fugit, & inventa post biduum
oneraria navi perrexit Cyprum. Cumque inter
Maleam & Cytheram piratæ derelicta classe in lit-
tore, quæ non antenna, sed conto regitur, duobus
haud parvis myoparonibus occurrissent, & denuò
hinc inde fluctus occurrerent, emiges omnes qui
in navi erant, trepidare, flere, discurrere, præpara-
re contos, & quasi non sufficeret unus nuntius,
certatim seni piratas adesse dicebant. Quos ille
procul intuens, subrisit. Et conversus ad discipu-
los, Modicæ, inquit, fidei, quare trepidatis. Nun-
quid plures sunt hi quàm Pharaonis exercitus?
tamen omnes Deo volente submersi sunt. Loque-
batur hic, & nihilominus spumantibus rostris, ho-
stiles * turmæ imminebant, jactu tantum lapidis
medio. Stetit ergo in prora navis, & porrecta con-
tra venientes manu: Huc usque (ait) venisse suffi-
ciat. O mira rerum fides: statim resilière navicu-
læ, & impellentibus contrà remis, ad puppim im-
petus redit. Mirabantur piratæ, post tergum se re-
dùre nolentes, totoque corporis nixu, ut ad navi-
gium

*Alia fu-
ga Hila-
rius.*

*Defendit
connavi-
gantes à
piratis.*

* catinæ.

gium pervenirent laborantes, velocius multum
quàm venerant, ad littus ferebantur.

Hilarion Prætermitto cetera, ne videat in narratione
neque in gnorum volumen extendere. Hoc solum dico
Cypro la- quòd inter Cycladas navigans, hinc inde clamor
tuare po- tium de urbibus & vicis, & ad littora, concurren-
est. tium, immundorum spirituum voces audiebatur.
Ingressus ergo Paphum urbem Cypri nobiliter
carminibus poetarum, quæ frequenter terræ mo-
tu lapsa, nunc ruinarum tantum vestigiis quid ali-
lim fuerit ostendit in secundo ab urbe milliare
habitabat ignobilis, gaudensque, quod paucis
diebus quietè viveret. Verùm non ad plenum tri-
ginti transire dies, cum per omnem illam insu-
lam quicumque immundos habebant spiritus, de
mare cœperunt, venisse Hilarionem seruum Chris-
sti & ad eum se debere properare. Hoc Salamita
hoc Curium, hoc Lapetha & urbes reliquæ con-
clamabant: plerisque assistentibus scire se quidem
Hilarionem, & verè illum esse famulum Dei, ubi
esset ignorare. Intra triginta igitur, nec multo
amplius dies ducenti ferme tam viri, quàm mille
res ad eum congregati sunt. Quos cum vidisset,
dolens quod se non paterentur quiescere, & quo-
dammodo in ultionem sui sapiens, tanta eos or-
rationum instantia flagellavit, ut quidam statim,
alii post biduum triduumve, omnes verò intra
nam hebdomadam curarentur.

Manens itaque ibi biennio, & semper de fugi-
cogitans, Heshichium ad se veris tempore reve-
surum Palestinam ad salutationem fratrum,
monasterii sui cineres visendos misit. Qui cum
revertisset, cupienti rursus ad Ægyptum navigare

re, hoc est, ad ea loca, quæ vocantur Bucolia. cō
 quod nullus ibi Christianorum esset, sed barbara
 tantum & serox natio, suavit ut in ipsa magis insu-
 la ad secretiorem locum conscenderet. Quem
 cum diu lustrans omnia reperisset, perduxit eum
 duodecim millibus à mari procul inter secretos
 asperosque montes, & quo vix reptando mani-
 bus genibusque posset ascendi. Qui introgressus,
 contemplatus quidem est terribilem valdè & re-
 motum locum, arboribusque hinc inde circum-
 datum, habentem etiam aquas de supercilio col-
 lis irriguas, & hortulum peramœnum, & pomaria
 plurima, quorum fructum nunquam in cibo sum-
 pit: sed & antiquissimi juxta templi ruinam, ex
 quo (ut ipse referebat, & ejus discipuli testantur)
 tam innumerabilium per noctes & dies dæmo-
 num voces resonabant, ut exercitum crederes.
 Quo ille valdè delectatus, quod scilicet tantos
 antagonistas haberet in proximo, habitavit ibi
 per annos quinque, & sæpè invisente se H. sichio,
 in hoc extremo jam vitæ suæ tempore refocilla-
 tus est, quòd propter asperitatem difficultatem-
 que loci, & umbrarum (ut ferebatur vulgo) mul-
 titudinem aut nullus aut rarus ad se vel posset, vel
 auderet ascendere. Quodam autem die egressus
 hortulum, vidit hominem toto corpore paralyti-
 cum jacentem ante fores, interrogavitque Hesi-
 chium, quisnam esset, vel quomodo fuisset addu-
 ctus. Qui respondens ait: procuratorem se fuisse
 villula, ad cujus confinia hortulus quoque in quo
 ipsi erant, pertineret. Et ipse collachrymans ten-
 densque ad jacentem manum: Tibi, inquit, dico
 in nomine Domini nostri Jesu Christi, surge &
 ambu-

*Fugit ite-
 rum in
 montes
 abd. 103.*

Q

ambu-

ambula. Mira velocitas. Adhuc verba in ore
 quentisolvebantur, & jam membra solidata
 standum hominem surrigebant. Quod postquam
 auditum est etiam difficultatem loci, & iter
 vium plurimorum vicit necessitas nihil exque
 circuitum cunctis villis observantibus, quam
 quo modo elaboretur. Disseminaverat enim
 de eorum, diu cum in eodem loco manere
 posse. Quod ille non levitate quadam, aut pueri
 sensu victus faciebat, sed honorem fugiens & in
 portunitatem. Semper enim silentium & vitam
 ignobilem desiderabat.

Igitur octogesimo ætatis sue anno cum abierat
 esset Hesichius, quasi testamenti vice brevem
 nu propria scripsit epistolam, omnes divitias
 ei derelinquens, Evangelium scilicet & tunica
 facceam, cucullam & palliolum. Nam minister
 jus ante paucos dies obierat. Venerunt itaque
 agrotantem de Papho multi religiosi viri, & mo
 ximè, quod eum dixisse audierant, jam se ad Do
 minum migraturum & corporis vinculis libera
 dum. Sed & Constantia quædam sancta femina
 cujus generum & filiam de morte liberaverat
 ctione olei. Quos omnes adjuravit, ut ne punctum
 quidem hora post mortem reservaretur, sed
 tim eum in eodem hortulo terra operirent, sicut
 vestitus erat in tunica cilicina, & cuculla, & sago
 rustico.

Jamque modicus calor tepebat in corpore,
 nec præter sensum quicquam vivi hominis super
 erat, & tamen apertis oculis loquebatur: Egrede
 re, quid times? egredere anima mea: quid dubitas?
 Septuaginta propè annis serviisti Christo, & mor
 tem

*Divitia
 Hilario-
 nis,*

*Præhibet
 corpus
 suum
 mortuum
 reservari*

*De morte
 Hilario-
 nis.*

cem times? In hæc verba exhalavit spiritum. Staturque humo obrutum antè urbi sepultum, quàm mortuum nuntiaverunt. Quod postquam Palæstinæ sanctus vir audivit Hefichius, perrexit ad *Hefichius* Cyprum, & simulans se velle habitare in eodem *suffur* hortulo, ut diligentius custodiæ suspicionem ac- *tur cor-* colis tolleret, cum ingenti vitæ suæ periculo, *pus Hila-* post decem ferè menses corpus ejus furatus est. *rionis.* Quod Mafoniam * deferens, totis monachorum * in asi- & oppidorum turbis prosequentibus, in antiquo na- monasterio condidit, illæta tunica, cuculla & pal- lolo, & toto corpore, quasi adhuc viveret, inte- gro, tantisque fragrante odoribus, ut delibutum unguentis putaretur.

Non mihi videtur in calce libri tacenda Con- *Miracu-* stantia illius sanctissimæ mulieris devotio, quæ *lum cum* perlato ad se nuntio, quòd corpusculum Hilario- *corpore* nis Palæstinæ esset, statim exanimata est, veram *Hilario-* servum Dei dilectionem etiam morte com- *nis.* probans. Erat enim solita pervigiles in sepulchro ejus noctes ducere, & quasi cum præsentè ad *Constan-* vandas orationes suas fermocinari. Cernas us- *ria cum* que hodiè miram inter Palæstinos & Cyprios *Hilario-* contentionem, his corpus Hilarionis illis spiri- *ne mor-* tum se habere certantibus. Et tamen in utrisque *tun loqui* locis magna quotidie signa fiunt, sed magis in *solita.* hortulo Cypri, forsitan quia plus illum locum di- scernit.

Q 2

III. Hie-